

KS. JERZY SZYMOŁON
Lublin

Sprawozdanie z II Ogólnopolskiej Konferencji Psychologii Religii
(Warszawa, 20-21 października 1998 roku)

Pomimo niekwestionowanego dorobku znaczonego dość obszerną literaturą i interesującymi wynikami badań empirycznych, psychologia religii jest pod wieloma względami dyscypliną młodą. Widać to szczególnie w obszarze jej refleksji teoretycznej i stosowanych opcji metodologicznych. Mogli się o tym fakcie przekonać również uczestnicy II Ogólnopolskiej Konferencji Psychologii Religii. Salezjański Instytut Wychowania Chrześcijańskiego, Instytut Stosowanych Nauk Społecznych UW i Polskie Towarzystwo Religioznawcze zorganizowały ją w Warszawie, w dniach 20-21 października 1998 roku.

Obrazy odbywały się w gmachu Salezjańskiego Instytutu Wychowania Chrześcijańskiego, przy ulicy Kawęczyńskiej 53. Szeroką formułę dwudniowych spotkań wyznaczał temat: „Postawy wobec religii – psychologiczne uwarunkowania i konsekwencje”.

Program Konferencji był niezmiernie bogaty. W ramach trzech sesji plenarnych organizatorom udało się zmieścić 16 referatów. Podczas pierwszej sesji uczestnicy Konferencji wysłuchali najpierw referatu prof. dr hab. Krystyny Ostrowskiej pt. „Postawy wobec religii uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych a inne cechy osobowości”. Dwa kolejne wystąpienia koncentrowały się wokół zagadnienia religijności personalnej. O ile pierwszy mówca – O. dr Władysław Chaim – szukał jej powiązań z cechami charakteru, o tyle kolejni – ks. mgr Kazimierz Fronczak i dr Tadeusz Doktor – wiązali ją z szeroko rozumianymi cechami osobowości. Ks. dr Jerzy Szymołon omówił dwa jakościowo różne modele lęku religijnego (lęk niewolniczy i lęk synowski) oraz przedstawił ich osobowościowe korelaty. W referacie kończącym przedpołudniową sesję, prof. dr hab. Janusz Kostrzewski mówił o postawach religijnych młodzieży niepełnosprawnej umysłowo.

W czasie sesji popołudniowej miało miejsce sześć wystąpień. Otwierał ją referat dra Lucjana Misia pt. „Badanie postaw religijnych za pomocą skali ortodoksji religij-

nej Fullertona-Hunsbergera”. Następnie dr Maria Sokolik, mgr Ewa Klepacka i mgr Maryla Owczarek przedstawiły sprawozdanie z badań na doświadczeniach medytacyjnych. Trzeci prelegent – dr Tadeusz Doktor – podjął się próby nakreślenia psychologicznej charakterystyki uczestników nowych ruchów religijnych. Kolejny mówca – mgr Marcin Frankowski – poświęcił swoje wystąpienie problematyce przemian wartości, towarzyszących konwersji religijnej. W dwóch ostatnich w tej sesji referatach znowu powróciła problematyka grup religijnych. Mgr Marta Zimniak przedstawiła wyniki badań nad obrazem guru w oczach wyznawców, natomiast mgr Jurij Hałajko dokonał szerokiej charakterystyki nacjonalistycznego ruchu religijnego RUN Wira.

Ostatnia, trzecia sesja była równie bogata w wydarzenia, jak i dwie poprzednie. Organizatorzy zaplanowali, że składać się na nią będzie pięć referatów i dyskusja panelowa. Jako pierwszy wystąpił prof. dr hab. Tadeusz Mądrycki. Mówił on na temat związków religijności z moralnością. Następnie dr hab. Halina Romanowska-Łakomy wygłosiła referat pt. „Duchowy dawca – postawa życiowa. O wewnętrznej stronie postawy religijnej”. Prof. dr hab. Jan Szmyd jako temat swojego wystąpienia zaproponował: „Estetyczno-religijne i egzystencjalne funkcje sanktuarium religijnego. Uwagi na przykładzie świątyni katolickiej”. Z kolei dr Paweł Socha mówił o religijnych sposobach radzenia sobie z sytuacją bezrobocia. Mgr Andrzej Skoblicki przedstawił uwarunkowania postaw negatywnych wobec religii.

Większość z wygłoszonych referatów kończyła się interesującą i nie pozbawioną emocji dyskusją. Ograniczony czas nie pozwalał na rozstrzygnięcie wszystkich pojawiających się kontrowersji. Dodatkową okazją do wymiany poglądów i wyjaśniania sprzeczności były przerwy na kawę, posiłki i spotkania klubowe. Salezjańska gościnność i wszechobecny duch wspólnoty sprzyjały nawiązywaniu bliższych, osobistych kontaktów.

Ciekawym i owocnym pomysłem okazała się zamykająca Konferencję dyskusja panelowa nt. „Psychologia religii w Polsce (aspekty dydaktyczne)”. Dla uczestników stała się ona okazją do prezentacji własnego dorobku. Można też było dzięki niej dowiedzieć się, w jakich uczelniach w Polsce oferuje się studentom wykłady i ćwiczenia z psychologii religii oraz jakie szczegółowe problemy stają się w tych środowiskach przedmiotem prowadzonych badań empirycznych. Przewodniczący dyskusji – ks. prof. dr hab. Władysław Prężyna – zwrócił uwagę słuchaczy na potrzebę odwoływania się do teoretycznych modeli i bardziej ogólnych teorii przy interpretacji wyników własnych badań empirycznych. Interpretacja ta – zdaniem mówcy – nie może kończyć się wyłącznie na poziomie ilościowym, lecz powinna uwzględniać również poziom jakościowy.

Podsumowując można powiedzieć, że II Ogólnopolska Konferencja Psychologii Religii była wydarzeniem ważnym i owocnym, a klimat poszczególnych spotkań rekompensował jej uczestnikom kaprysy jesiennej aury. Gościnność, życzliwa atmosfera, merytoryczna dyskusja i dobre gospodarowanie czasem – to tylko niektóre z mocnych stron Konferencji. Warto dodać, że organizatorzy zaproponowali referen-

tom opublikowanie wygłaszanych referatów w postaci oddzielnej pozycji książkowej pt. „Materiały z II Ogólnopolskiej Konferencji Psychologii Religii”.

Oprócz okazji do zapoznania się z przeglądem aktualnych badań z psychologii religii, jednym z bardziej wymiernych owoców Konferencji było niemal powszechne przekonanie jej uczestników o potrzebie organizowania kolejnych, podobnych spotkań. Należy ufać, że złożone deklaracje zostaną zamienione w czyn.